

DIARIENUMMER: KS 242/2015 900
FASTSTÄLLD: KF§24/20160308
VERSION: 1
SENAST REVIDERAD:
GILTIG TILL: -
DOKUMENTANSVAR: Kommunchef

Ägardirektiv

*Gemensamt ägardirektiv för bolag ingående i Nossan
Förvaltningsaktiebolag – Koncernen.*

HERRLJUNGA KOMMUN

Våga vilja växa!

Det gemensamma ägardirektivet är fastställt av Herrljunga kommun i Kommunfullmäktige 2016-03-08 § 24 och antaget vid bolagens årsstämmor mars 2016.

Visionen för Herrljunga kommun

VÅGA – VILJA – VÄXA

De kommunala aktiebolagen och stiftelsen ska arbeta i enlighet med av Herrljunga kommunfullmäktige antagna Vision, Övergripande mål och Inriktningsmål.

I Herrljunga kommuns utvecklingsplan "Växtkraft 10 000" framgår att en välskött kommunal ekonomi är en förutsättning för att nå det övergripande strategiska målet med 10 000 invånare år 2020. Med det menas att en ansvarsfull hushållning med skattemedel är en förutsättning för att kommunen ska kunna utgöra en aktiv och handlingskraftig part i utvecklingsarbetet och därmed kunna garantera en god offentlig service till medborgarna.

Övergripande strategiska mål

Herrljunga kommun har 10 000 invånare år 2020.

Inriktningsmål

För att nå det övergripande målet har kommunfullmäktige fastställt inriktningsmål, vilka är:

- Herrljunga kommun är en kommun där det är gott att leva!
- Herrljunga kommun är en långsiktigt hållbar kommun!
- Herrljunga kommun har en tydlig och välkomnande VI-känsla!
- Herrljunga kommun har ett dynamiskt och lokalt förankrat näringsliv!
- Herrljunga kommun har en välskött kommunal ekonomi!
- Herrljunga kommun arbetar i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna personalpolitiska programmet!

Gemensamt ägardirektiv

1. Allmänt

För de bolag som ingår i Nossan Förvaltningsaktiebolag-koncernen (nedan benämnd koncernen) gäller följande gemensamma ägardirektiv. För varje bolag finns också ett "särskilt ägardirektiv".

Det gemensamma ägardirektivet och det särskilda ägardirektivet är fastställt och beslutat av kommunfullmäktige i Herrljunga Kommun och därefter antagna på bolagsstämman i bolagen.

2. Syfte

Bolagen har samma övergripande syfte som den verksamhet som bedrivs i förvaltningsform. Bolagen skall skapa nytta för Herrljunga Kommun och dess medborgare.

De kommunala bolagen ska beakta två övergripande regelsystem, dels aktiebolagslagen (ABL) och dels kommunallagen (KL). Bolagen har en sammansatt uppgift där det skall råda balans mellan samhällsnytta (nytta för medborgarna) och affärsmässighet (en strikt företagsekonomisk lönsamhet). Bolagen är instrument för att sköta kommunala angelägenheter och begränsas av samma kommunalrättsliga principer som övrig kommunal verksamhet i den mån inget särskilt är stadgat.

Herrljunga Kommun ska ha en aktiv ledning och styrning av sina bolag. Detta innebär bl. a. att löpande utvärdera:

- * verksamheten och verksamhetsformen
- * bolagens strategier och mål
- * hur bolagen sköts av bolagsledningen och styrelsen

Moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag skall utöva styrning och uppföljning av de bolag som ingår i koncernen. Det ska finnas en aktiv dialog och kommunikation mellan moderbolaget och dotterbolagen. Nossan Förvaltningsaktiebolag skall kontinuerligt rapportera till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

I detta dokument "Gemensamt ägardirektiv" anges det som gäller för samtliga bolag som ingår i koncernen. För varje bolag finns dessutom ett "särskilt ägardirektiv" som innehåller unika direktiv för just det bolaget, samt eventuella preciseringar av det som ingår i detta dokument.

Varje bolag ska via det särskilda ägardirektivet ha ett väl kommunicerat uppdrag, så att bolaget med god kvalité och resurseffektivt kan förverkliga uppsatta mål.

3. Ägarstyrning – ansvarsfördelning

Kommunallagen (KL) anger i 3 kap § 16-18 att kommunfullmäktige kan överlämna vården av kommunal angelägenhet till ett aktiebolag. Begränsningar finns när det gäller myndighetsutövning. Av detta avsnitt i kommunallagen (KL) framgår det att kommunfullmäktige utser styrelseledamöter och lekmannarevisorer i bolagen. Lekmannarevisorer utses ur kretsen av valda revisorer i kommunen.

Bolagen står under kommunstyrelsens uppsikt (KL 6 kap. §1). Denna uppsiktsplikt kan inte delegeras. Kommunfullmäktige har däremot givit Nossan Förvaltningsaktiebolag uppdraget att utöva tillsyn, styrning och uppföljning av de bolag som ingår i koncernen. Detta sker bl a genom regelbundna ägardialoger. Nossan Förvaltningsaktiebolag ska ha en kontinuerlig avrapportering till kommunstyrelsen och i förekommande fall kommunfullmäktige.

Det ankommer på bolagens styrelser och ev verkställande direktör att följa av kommunfullmäktige utfärdade direktiv och planer för verksamheten, om de inte står i strid med tvingande bestämmelser i aktiebolagslagen (ABL) eller annan lag eller författning.

Förutom genom lag och författning regleras bolagens verksamhet och förhållande till kommunen genom:

- * bolagsordning
- * gemensamt ägardirektiv och särskilt ägardirektiv för respektive bolag
- * förekommande avtal mellan kommunen och respektive bolag

Bolagen ska hålla Nossan Förvaltningsaktiebolag informerad om sin verksamhet och planerade åtgärder av vikt. Det åligger bolagen att utan dröjsmål översända följande handlingar till Nossan Förvaltningsaktiebolag:

- * protokoll från styrelsemöten och bolagsstämma
- * årsbudget och eventuell flerårsplan
- * ekonomiska rapporter, delårsrapport och underlag för koncernbokslut
- * årsredovisning med revisionsrapport och granskningsrapport

4. Bolagens verksamhet

De kommunala bolagen ska ta ett samhällsansvar och enskilt respektive gemensamt, säkerställa en hållbar utveckling, som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, verka för ökad sysselsättning för unga personer långt ifrån arbetsmarknaden, minska segregationen och skapa tillgång till bostäder, som motsvarar efterfrågan.

5. Kommunalrättsliga principer

Bolagen bedriver kommunal verksamhet. För sådan verksamhet gäller bl a principer enligt kommunallagen (KL) nämligen självkostnadsprincipen (KL 8 kap. §3c), likställighetsprincipen (KL 2 kap §2), lokaliseringsprincipen (KL 2 kap. § 1) samt förbud till riktat stöd till enskild näringsidkare (KL 2 kap. §8).

Vidare ska bolagens verksamheter bedrivas inom ramen för de kommunala befogenheterna.

Bolagen har ett ansvar att följa upp den egna efterlevnaden av dessa principer.

Självkostnadsprincipen

Bolagen ska vid sin prissättning räkna med samtliga kostnader som vid normal affärsmässig drift är motiverade från företagsekonomisk synpunkt. Det innebär att relevanta interna och kalkylerade kostnader ska ingå. I självkostnaden ska ingå kapitalkostnader samt skälig avkastning på det egna kapitalet. Självkostnadsprincipen gäller inte för elsektorn (energibolag) och allmännyttiga bostadsbolag.

Likställighetsprincipen

Likställighetsprincipen innebär att bolagen skall behandla kunder som är kommunmedlemmar lika, om det inte föreligger sakliga skäl för annan behandling.

Lokaliseringsprincipen

Lokaliseringsprincipen innebär att bolagen normalt endast ska bedriva verksamhet i det geografiska området Herrljunga Kommun. Principen gäller inte för elsektorn (energibolagen).

Näringslivsstöd

En kommun/kommunalt bolag får allmänt främja näringslivet, men inte stödja enskild näringsidkare såvida det inte finns synnerliga skäl.

Kommunala befogenheterna

De kommunala befogenheterna är reglerade i Kommunallag (1991:900) 2 kap. Kommunernas och landstingens befogenheter och i Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter.

Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter innehåller bestämmelser som ger kommuner och landsting ökade befogenheter i förhållande till vad som gäller enligt kommunallagen (1991:900).

6. God ekonomisk hushållning

I kommunallagen (KL 8 kap § 1) står det att kommuner skall ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Gemensamt för bolagen i koncernen är att Herrljunga Kommuns ägande är långsiktigt, vilket påverkar utformningen av verksamhetsmål och finansiella mål. Utgångspunkten är därför bl a att avkastningen som bolagen genererar huvudsakligen ska användas i koncernen. För finansiella mål är inriktningen att bolagen skall sträva efter, en för branschen, god resultatnivå och soliditet i syfte att bolagen skall kunna utveckla sin verksamhet och att kommunens risktagande minskar. Detaljerade mål för varje bolag finns i bolagets "särskilda ägardirektiv".

7. Frågor av principiell beskaffenhet eller av större vikt

7.1. Inhämtande av kommunens yttrande

Bolagen ska bereda kommunfullmäktige tillfälle att yttra sig innan bolagen verkställer sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt. Bland annat nedanstående ärenden är av större vikt;

större strategiska investeringar,

andra investeringar eller åtgärder som innebär ny inriktning eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde för bolagen,

andra åtgärder som innebär ny inriktning för bolagen eller start av verksamhet inom nytt affärs- eller verksamhetsområde samt större förvärv eller större försäljning av fast egendom.

Skulle oenighet i bolagets styrelse uppstå, huruvida viss fråga skall underställas kommunfullmäktige för yttrande, åligger det bolaget att samråda med styrelsen i Nossan Förvaltningsaktiebolag.

Förslag i frågor som kräver kommunfullmäktiges yttrande ska beredas och samordnas av moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag.

7.2. Inhämtande av kommunens Godkännande

Bolagen ska inhämta kommunfullmäktiges godkännande innan någon av följande åtgärder verkställs; ändring av bolagsordning,

ändring av aktiekapital,

förvärv, avveckling eller bildande av dotterbolag,

förvärv eller försäljning av aktier eller andelar i annat företag samt deltagande i emission eller lämnande av ägartillskott e. dyl. i företag, som inte är helägt dotterbolag,

bildande av stiftelse, fusion av företag.

Skulle oenighet i bolagets styrelse uppstå, huruvida viss fråga skall underställas kommunfullmäktige för godkännande, åligger det bolaget att samråda med styrelsen i Nossan Förvaltningsaktiebolag.

Förslag i frågor som kräver kommunfullmäktiges godkännande ska beredas och samordnas av moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag för vidare beredningsskyldighet genom kommunstyrelsen.

8. Utdelning, koncernbidrag och aktieägartillskott.

Bolagen skall årligen lämna utdelning/koncernbidrag.

Kommunen får inte något koncernbidrag från de rörelsedrivande bolagen. Dessa lämnar istället sådant koncernbidrag till Nossan Förvaltningsaktiebolag.

Respektive bolag ska varje år disponera resultatet så, att fastställt utdelningskrav i form av koncernbidrag eller utdelning till ägaren kan uppfyllas.

Styrelsen för Nossan Förvaltningsaktiebolag föreslår efter samråd med respektive bolags styrelse och fastställer därefter nivå på koncernbidrag eller utdelning från de rörelseidkande bolagen till Nossan Förvaltningsaktiebolag.

Koncernbidragen fastställs i samband med att årsredovisningen behandlas vid resp. bolags ordinarie bolagsstämma.

9. Uppföljning

Bolaget styrelse ska i förvaltningsberättelsen i årsredovisningen redovisa till kommunfullmäktige och kommunens lekmannarevisorer om hur verksamheten har bedrivits i förhållande till ändamål i bolagsordningen, gemensamt ägardirektiv och särskilt ägardirektiv. Redovisningen ska kortfattat omfatta, för berört/berörda bolag, även hur bolaget bedrivit verksamhet utifrån inriktningarna:

hållbar utveckling

sysselsättningsstatistik avseende unga personer långt från arbetsmarknaden

minska segregation

produktion av bostäder som motsvarar efterfrågan

Vidare ska bolaget avge en kortfattad redogörelse för hur bolaget har utövat intern kontroll.

Denna redovisning utgör en del av underlaget för lekmannarevisorernas redovisning.

10. Samordning med kommunens övriga bolag.

Den kommunala verksamheten, såväl i förvaltningsform som i bolagsform, ska präglas av samma helhetssyn och princip avseende koncernnytta. Kommun och bolag ska i samråd söka lösningar, vilka tillgodoser kommunens samlade intresse

Samordning ska ske där det gynnar koncernen som helhet.

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska tillsammans med dotterbolagen verka för totalekonomisk effektivt resursutnyttjande inom koncernen samt i relation till kommunen och kommunens verksamheter

11. Bolagsstämmor

Utöver vad som anges i bolagsordningen ska också följande gälla:

Bolagen ska senast sex veckor före planerad årsstämma lämna skriftlig förhandsinformation till Nossan Förvaltningsaktiebolag och kommunstyrelsen om tidpunkt för årsstämma.

Samtidigt med denna förhandsinformation ska bolagen lämna information om årsredovisning, revisionsberättelse, granskningsrapport från lekmannarevisor och eventuella övriga ärenden som ska behandlas på årsstämman.

Tidpunkt för kallelse till årsstämma regleras i bolagsordningen.

Tillsammans med kallelse ska bolagen överlämna fullständiga handlingar i de ärenden som ska behandlas.

Kommunstyrelsen utser ägarrepresentant till bolagsstämmor i Nossan Förvaltningsaktiebolag för ett år i taget.

Nossan Förvaltningsaktiebolag utser ägarrepresentant till övriga bolags bolagsstämmor för ett år i taget.

Kommunstyrelsen respektive Nossan Förvaltningsaktiebolag ska fastställa ägarinstruktion för ägarrepresentant samt förse ombudet med erforderlig fullmakt.

På bolagsstämma ska ägardirektiv antas.

12. Extra bolagsstämma

Styrelsen kan kalla till extra bolagsstämma.

På begäran av den av kommunen utsedde ägarrepresentanten ska bolagens styrelse kalla till extra bolagsstämma.

13. Bolagens styrelser

Respektive bolags styrelse ansvarar för bolagets organisation och förvaltning. Styrelsen har det operativa ansvaret för bolaget och att verksamheten bedrivs i enlighet med vad som beslutats på bolagsstämma. Styrelsen i respektive bolag utser ev. verkställande direktör. Tillsättande ska ske i samråd med styrelsen i Nossan Förvaltningsaktiebolag.

Arvode till styrelse och lekmannarevisorer utgår enligt kommunens arvodesregler.

14. Arbetsordning för styrelsen

Respektive bolags styrelse ska fastställa arbetsordning för styrelsen.

15. Anställningsvillkor för ledning i kommunägda bolag

För VD ska samtliga villkor i anställningen, inklusive reglering av anställningens upphörande regleras i anställningsavtal..

Vid utformning av anställningsavtal ska samråd ske med Kommunchef.

16. Informationskrav

16.1. Informationskrav till allmänheten

Respektive bolag ska skapa förutsättningar för återkommande dialog med allmänheten.

16.2. Kommunens insyn i bolagets verksamhet

Bolagens verksamhet står under uppsikt av kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen har rätt att själv eller genom därtill utsedda personer när som helst ta del av bolagets räkenskaper och övriga handlingar och att även i övrigt inspektera bolaget och dess verksamhet.

På begäran ska kommunstyrelsen informeras om och tillställas handlingar rörande bolagens verksamheter, om handlingarna inte är av sådan beskaffenhet att bolagen på grund av reglerna för offentlighet och sekretess inte kan lämna ut dem. Information och handlingar ska gå via moderbolaget Nossan Förvaltningsaktiebolag enligt rådande koncernorganisation.

16.3. Informationsskyldighet för bolaget

Efter kallelse av kommunfullmäktige eller kommunstyrelse ska bolagen lämna information och rapporter om händelser och planer i dess verksamhet. Bolagen ska hålla kommunstyrelsen väl informerad om dess verksamheter.

Protokoll från bolagsstämmor och revisionsberättelser ska överlämnas till kommunstyrelsen.

Innehåller protokoll som ska överlämnas till kommunstyrelsen, sådana uppgifter som bolagen på grund av reglerna om offentlighet och sekretess inte kan lämna ut, ska uppgifterna utslutas. Av det översända materialet ska framgå att sådan åtgärd har vidtagits.

16.4. Moderbolagets – Nossan Förvaltningsaktiebolag – insyn och information

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska svara för löpande ägardialog med respektive bolag i bolagskoncernen. Ägardialogen ska ha sin utgångspunkt i bolagens uppdrag utifrån de fastställda ägardirektiven.

Styrelsen i respektive bolag ska därför hålla moderbolaget informerad om sin verksamhet och om planerade åtgärder av större vikt.

Moderbolaget har rätt att ta del av den information från bolagen som moderbolaget anser nödvändigt för att detta åliggande ska kunna fullgöras.

16.5. Moderbolagets ansvar för beredning av ärenden inom koncernen

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska svara för beredning och samordning av strategiska frågor som ska till kommunfullmäktige såsom bolagskoncernens ekonomiska rapportering till kommunstyrelse och kommunfullmäktige avseende treårsplan, budget, investeringar, finansiering, delårsrapporter samt årsredovisning.

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska inför beslut i kommunen bereda och samordna ärenden från bolagen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Nossan Förvaltningsaktiebolag ska medverka till att verksamheten mellan kommunens bolag organiseras med tydligt kondfokus och i en ändamålsenlig struktur samt utöva ägaransvaret för de kommunägda bolagen i syfte att bland annat uppnå samordning, optimalt resursutnyttjande i de kommunägda bolagen i samverkan med kommunen.

17. Underlag till kommunens koncernredovisning

Bolagen ska lämna flerårsplan, budget och periodbokslut till moderbolaget, Nossan Förvaltningsaktiebolag, i enlighet med kommunfullmäktiges beslut och tidsplan som fastställs av kommunstyrelsen. Kopia av dessa uppgifter ska lämnas till kommunstyrelsen för att utgöra underlag för kommunens lagstadgade redovisningsskyldighet.

Bolagen ska vid större avvikelser mot budget och långtidsplan samt andra planer informera moderbolaget, Nossan Förvaltningsaktiebolag.

18. Nya långfristiga lån

Kommunfullmäktige fastställer årligen gemensam ram för nya långfristiga lån för kommunens bolag och en sammanlagd högsta nivå för bolagens långfristiga lån. Detta beslut kommuniceras i särskild ordning.

19. Kommunens långsiktiga krav och bolagens tre-årsplaner

Bolagen ska årligen redovisa förslag till tre-årsplan med redovisning hur bolagen avser att uppfylla kommunens mål.

20. Årsredovisningens innehåll

Bolagens VD:ar och styrelse ska i eller i anslutning till respektive bolags årsredovisning, utöver vad som följer av aktiebolagslagen och god redovisningssed, redovisa hur de olika bolagen bedrivit verksamheten och hur den utvecklats i enlighet med det kommunala uppdraget och det kommunala syftet med respektive bolag och dess verksamhet samt utifrån de angivna kommunala befogenheterna och god ekonomisk hushållning.

21. Revision

Utöver vad aktiebolagslagen stadgar, ska bolagens revisorer, mot bakgrund av det kommunala syftet med bolagen och dess verksamheter, medverka i granskning enligt kommunallagen och pröva huruvida verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

22. Förvaltnings- och verksamhetsrevision

Bolagets lekmannarevisorer har i uppdrag att i granskningsrapport redogöra för genomförd förvaltnings- och verksamhetsrevision och bedömning av utfallet av verksamheten i form av ändamålsuppfyllelse och måluppfyllelse.

23. Extraordinär händelse och höjd beredskap

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap reglerar kommunens skyldighet att minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred.

Bolaget har skyldighet att ingå i kommunens krisorganisation och på samma sätt som kommunen planera sin verksamhet för robusthet och skydd mot extraordinära händelser. Således skall bolaget upprätta plan för extraordinära händelser, revidera planen årligen och se till att planerna bygger på riskanalyser inom respektive verksamhetsområde. Vidare ska bolaget, i den utsträckning som de blir kallade, delta i övningar som kommunen genomför i krishantering.

Bolaget har skyldighet att omedelbart till kommunchefen anmäla händelser som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommunen.

På begäran av krisledningsnämnden är bolaget skyldigt att bistå krisledningsnämnden vid extra ordinär händelse eller höjd beredskap i den omfattning som den extra ordinära händelsen eller den höjda beredskapen bedöms kräva.

24. Övrigt

Bolagen får inte lämna borgen eller pantsätta aktier.